

Oslo 23. mars 1981

Til distriktsstyrene

Vi sender her en kopi av ei innledning om kvinneundertrykkinga i partiet som blei holdt på kvinnekonferansen tidligere i vinter. Deler av den er trykt i TF/april.

Vi ber DS sirkulere innledninga i DS, utover dette kan DS bruke innledninga som de sjøl ønskeri distriktpartiet. Sirkulere den i partiet, trykke den opp til utsending, la kamerater som jobber speislt med kvinnearbeid osv. få den.

Innledninga bør brukes til å få opp diskusjonen om kvinnes situasjon i partiet.

- på oppdrag fra SKAU
Hans B.

~~lunde, i tillegg...~~ -1-
L.P.

Røde Eva er trettitoår, gift med røde Adam og har 2 barn under skolepliktig X alder. Hun kom med i partiet for atskillige år siden, og avanserte raskt til lagsstyret, fordi hun var flink og pliktopnfyllende, og fordi det trengtes folk. Siden har hun blitt der. Hun krever inn kontingent, prøver å få fylt de ukentlige standslistene, skriver rapporter til FDS og skaffer møtelokaler til lagsmøtene. På hvert møte får hun og de andre i styret kritikk for at innledninga ikke var politisk mobiliserende nok, at diskusjonene ikke ble grundige nok, og XX for at tidsramma for møtet ble sprengt. Røde Evas liv består i å mase. Hun maser på ungene sine for å få dem til å spise maten sin, pusse tennene, henge opp jakker og legge votter og skjerf på plass, legge seg om kvelden. Hun maser på mannen sin om at han må huske fluor til ungene når hun ikke er hjemme, huske å se etter om unga er møkkete på føttene, om støvlene deres er våte, om å kjøpe tørkepapir og Zalo. Og hun maser på folka i laget om å huske kontingent innen fristen, om å levere rapporten over KK-salget sitt og om å melde seg til å dele ut Afghanistan-løpesedler. Hodet hennes er helt fullt av tusen små ting som hun må ~~KXXXXK~~ huske på dersom livet i laget og livet i familien skal gli sånn noenlunde. Hun har dårlig samvittighet fordi hun ikke studerer klassikerne, fordi hun slurver med Røde Eane og hopper over de lange artiklene i KK. Hun har dårlig samvittighet fordi hun ikke ~~XXXXX~~ orker å lese for barna hver kveld og gå lange turer med dem ^{hver} helgt, fordi hun kjefter og maser i stedet for å forklare tålmodig og ordentlig. ~~XXXXXXKXXXXXvikkigXX~~ ~~KXXXX~~ Røde Adam har en viktig politisk oppgave. Invertfall viktigere enn Evas. Han prøver virkelig å ta sin del av husarbeidet, og gjør det langt på vei også. Men det er så mange ting han aldri lærer. Som eksempel at når unga kommer hjem fra barnehagen med bobledressen oversprøytet med søle, så må den vaskes samme kveld hvis unga skal ha noe å ha på seg neste dag. Og ganske ofte er det noe viktig politisk han må gjøre, som går utenom de faste avtalene. Han har overbevisende argumenter hver gang, og Eva får dårlig samvittighet når hun blir sur og lei. Røde Eva synes hun har mista mye av perspektivet på det hun driver med, og er bekymra for det. Hun kjenner seg alltid litt for sliten. Kort sagt, Røde Eva er temmelig grå.

Dette bildet av Røde Eva er ikke resultatet av noen grundig og vitenskapelig undersøkelse. Men slik innbiller jeg meg at livet er for svært mange av kvinnene i partiet.

Denne innledninga blir i det hele tatt ikke så vitenskapelig som den burde vært. Den bygger på egne erfaringer, inntrykk, egne meninger og synser. Å gjøre skikkelige undersøkelser har dessverre ikke vært mulig innafor de tids- og arbeidsmessige rammene jeg har operert med. Men forhåpentligvis kan det komme fram materiale som ^{hel på konferansen} korrigerer og utfyller bildet.

① Partiet har aldri hatt noen linje for kampen mot undertrykkinga innad.

Hvorfor har Røde Eva og hennes medsøstre det sånn som de har det i partiet? Fordi problemet med kvinneundertrykking innad aldri er blitt tatt alvorlig, og fordi vi aldri har hatt noen linje for å slåss mot den. Rundt -73 la vi en viss vekt på å få valgt jenter inn i forskjellige organer. Men vi dreiv det ikke lenger enn et gjennomsnittlig borgerlig parti. Så forsvant også det, og det ble ansett som høyre å gjøre kompromisser i forhold til ~~h~~ alment politisk nivå ved slike valg. I perioder har interessen for den undertrykkinga som manlige kamerater utøver i hjemmet blomstr^{utt} opp. I 1974, f.eks. dukket plutselig ordet "føydalisme" opp i kadervurderingene av alle partiets menn. Forklaringa var at en delegasjon var kommet hjem fra Albania med nye og spennende impulser. Men undertrykkinga av kvinner i partiet som organisasjon har aldri vært seriøst behandla. Dette henger bl.a. sammen med økonomistiske feil i analysa vår av grunnlaget for kvinneundertrykkinga, og en tendens til å se på likestillingskrav som utslag av feminisme. Når kvinneundertrykkinga først og fremst ligger i mangel på arbeidsplasser og daghjem, ~~XXXXXXXXXXXX~~ slik vi, litt vulgarisert, framstilte det, så blir partiet sjøl en lite aktuell arena for kamp mot kvinneundertrykking. Resultatet ble at spontaniteten fikk rå på dette området. Og spontaniteten under kapitalismen - det betyr at kvinnene tildeles rollen som annenrangs. Kvinnene ble partiets oppofrende mødre og pliktoppfyllende, uunnværlige, men ~~XXX~~ grå og usynlige kontordamer. Som i samfunnet ellers, så i partiet.

Når vi nå skal stake ut ei linje mot kvinneundertrykkinga innad, ~~sa~~ skal vi ~~XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX~~ altså gjøre noe helt nytt. Det er også nytt at landsmøtet, partiets høyeste organ, i vedtaks form har slått fast at kvinneundertrykking ~~XX~~ i partiet er i strid med vedtektene. ~~Vedtaket har fått form av en kommentar til vedtektene.~~ Så nå må vi enten la suspensjonene og eksklusjonene hagle til vi kvinner er alene igjen ~~i partiet~~ - eller vi må utforme en politikk for kvinnekampen innad. Jeg går ut fra at alle her er for det siste alternativet.

Denne innl. skal jeg prøve å si noe om sit. for kvinnene i o. alment, og noe ~~innad~~ om sit. for jenter med kvinnepot. som ~~skulle~~ utvekslet seg med.

I lange perioder har sentrale partiorganer på ulike nivåer ikke hatt noen ledelse over kvinnearbeidet. Kvinnekaderen har skreket om hjelp uten å få stort mer enn et ekko til svar. Men når noe galt skjer, da kommer hjelpen. 8 mars i Oslo i år er et eksempel på et velkjent mønster i så måte.

Mange kamerater som jobber eller har jobba med kvinnearbeid har følelsen av at det hviler en mystisk forbannelse over dem. Når det skal foretas nomineringer og vurderinger til DS'er o.l., så teller det ikke hva du har gjort på kvinnepolitikken område. Men kaster du deg over 21. august eller Afghanistan-arbeid, da blir du "oppdaga". Folk som har jobba med store oppgaver i Kvinnefornten, får sjelden oppgaver på tilsvarende nivå i partiet. Ja, en del mener også at jenter som jobber med kvinnearbeid ikke blir hørt på, men jobber du f.eks. med streikestøtte, da er du verdt å lytte til.

Kutt ut fronten, legg den ned - har enkelte hørt mannlige kamerater si, halvveis på fleip, halvveis på alvor. Mange kvinnekader har i perioder følt det som om resten av partiet trodde at fronten var nedlagt.

I dag sitter vi på en kvinnekonferanse som har vært ramma av usedvanlig mye rot og kaos når det gjelder forberedelsene. Dette er ikke et sammentreff av uheldige omstendigheter, men en helt naturtro gjenspeiling av partiets og SKs forhold til kvinnepolitikk. Noe av det første vi må gjøre, er derfor å kreve at partiet begynner å lede kvinnearbeidet, ikke bare komme som en straffende engel med flamme-sverd når skaden er skjedd. Vi må kreve at SK avsetter en person, ikke en lillefinger, til dette arbeidsfeltet.

Samtidig som vi må si skarpt ifra og kreve konkrete forbedringer, vil jeg advare mot moralistisk kritikk. Det eksisterer svært reelle problemer i form av sprenget kapasitet, overarbeidete folk osv. i partiledelsen. Jeg tror vi sjøl må komme med konstruktive forslag om hva som må gjøres, for eksempel forslag på folk til et kvinneutvalg. Og jeg tror ikke vi skal gå ut fra at alt gærnt som skjer, skyldes vond vilje. Men det er heller ingen grunn til å underslå at det høyst sannsynlig er et ideologisk innhold i alle unnlåtelsessynder og beklagelige tilfældigheter.

~~gale å ha når det kommer til stykket.~~

Den åpne kvinneforakten er viktig å slåss mot, og folk som har erfaringer med den, bør legge dem fram her. Jeg mener likevel at den viktigste formen for kvinneundertrykking i partiet som helhet nå, ligger i den kravløse, nedlatende såkalte hensynsfullheten som passer som hånd i hanske med mennenes behov for barnepike og hushjelp hjemme.

Hvordan er situasjonen i dag ?

I starten på denne innledninga prøvde jeg å tegne et portrett av Røde Eva. Portrettet er tegna med atskillig kunstnerisk frihet, og gjør ikke krav på fotografisk likhet. Likevel tar jeg sjansen på å trekke ut av dette portrettet en del trekk som jeg tror er typiske for kvinnesituasjonen i partiet i dag:

- De har i hovedsak interne oppgaver. Det er i og for seg ikke noe galt med interne oppgaver. Men når kvinnene først og fremst konsentreres der, betyr det at de snytes for en del av de morsomste og mest utviklende oppgavene partiet har å by på. Det er lett å bli drivhusplante når en bare jobber internt. Og det betyr at kvinnene ikke er med på å prege AKP (m-l)s politiske profil, de er ikke en del av partiets ansikt utad.
- De finnes i sterkest konsentrasjon på lavere nivåer, mens det tynnes jo lenger oppover du kommer. Det betyr at de har mye rutinearbeid - og ofte har til oppgave å sette ut i livet det andre har tenkt.
- De synes de har lite gråie på teori, og studerer forholdsvis lite. De deltar ikke særlig i den politiske og teoretiske ~~debatten~~ debatten i partiet. Et unntak fra den siste tida er analysa av kvinneundertrykkinga, der kvinner i partiet har gjort sjølstendig ~~teoretisk~~ teoretisk arbeid og slåss fram ei korrigeringslinje av linja vår. Det er en bra begynnelse, og viser at vi kan. Men på andre områder er det tynt.
- De tror ikke de er esla til store oppgaver - og det er mannfolka oftast enige med dem i. De synes dessuten at de har det slitsomt nok, og gjør gjerne motstand når noen vil pålegge dem mer.
- De har hovedbyrden av ansvaret og arbeidet i familien, og den desiderte hovedbyrden av bekymringene.

skal ordne oss praktisk, kan vi sikkert lære av hverandres erfaringer. Jeg er for mest mulig automatisering av husarbeidet, oppvaskmaskin og findusmat er bra dersom en har råd til det. Faste avtaler om hvordan husarbeidet skal deles er antakelig også en fordel for de fleste, videre faste avtaler om hvordan uka skal deles i utekvelder og innekvelder mellom kone og mann. Den som likevel må ut på sin innekveld, har ansvar for å skaffe barnevakt. Faste avtaler med barnevakter som forplikter seg til å komme la oss si 1 gang hver 14. dag (f.eks. barnløse i laget) er også en god hjelp, så slipper en å stresse rundt hver eneste gang en trenger barnevakt. Faste avtaler om å passe ungene til hverandre, f.eks. en kveld i måneden, kan også avlaste en del.

Det er imidlertid ikke bare materielle og praktiske stengsler vi må fjerne, men også ~~psykiske~~ subjektive. La meg ta en subjektiv hindring, den dårlige samvittigheten overfor ungene, først. Dette er ~~noe~~ som sliter på de aller fleste av oss - vi synes vi forsømmer ungene og er dårlige mødre. Hva gjør vi med den dårlige samvittigheten? Mitt svar er at vi prøver å bli kvitt den, akkurat som vi prøver å bli kvitt redselen for spøkelser. For vår dårlige samvittighet er nøyaktig like grunnløs som frykten for drauger og skrømt. ~~Ø~~ Hvis vi ser nøkternt på det, er det nemlig slett ikke sant at vi er dårlige mødre som forsømmer barna våre.

Vi slår dem ikke, vi holder dem reine, tørre og varme, sørger for at de får vitaminer nok, vi leser bøker for dem, lærer dem å gå på ski, sørger for at de kommer seg i svømmehallen, tar dem stort sett alvorlig som tenkende mennesker, gir dem flust av presanger til jul og bursdag, holder ~~KNAK~~ bursdagselskaper, kjefter nok en del, men slett ikke mer - sannsynligvis mindre enn de fleste, er trøtte og slitne, men antakelig flinkere til å ta oss sammen enn mange andre, er mindre undertrykkende og autoritære enn de fleste, vi overlater dem kanskje til barnevakt et par ganger i uka - men barnevakter er ofte mer underholdende enn foreldra, så det ~~behøver~~ ikke ~~være~~ noe overgrep. Og vi gir dem en rollemodell som de vil ha nytte av, og som vil prege dem når de vokser opp. Nøkternt sett er vi helt utmerkete mødre. Og det at vi ikke har tid til å klenge oss innpå unga våre til stadighet - er bare en bra ting, de blir rimelig uavhengige av oss, vant til andre folk og ~~KNAK~~ får sosial trening. Jeg har ennå til gode å se et forsømt ml-barn, og jeg har da sett ganske mange.

Den dårlige samvittigheten, det er noe jævlig ideologisk klister som borgerskapet smører ut over oss, og som det er vanskelig å bli kvitt. Hvorfor har vi dårlig samvittighet ? Jo, det må være fordi vi innerst inne har en forestilling om at mødre egentlig bør ofre seg for barna, at det er unormalt og skadelig for kvinner å ha både jobb og interesser utenom hjemmet. Vi kryper omkring og unnskylder oss, og lager ærlig talt dårlig reklame for kvinnefrigjøringa på den måten. For det er jo sånn som oss at vi mener kvinnene skal være. De skal delta for fullt i samfunnslivet. Det er undertrykkinga som er unormal. Vi burde ikke ha dårlig samvittighet eller unnskyldt oss, men heller være stolte over hvor flott vi klarer det og hvor utmerka ungene trives og utvikler seg med sånne mødre som oss. For det er jo det som er fakta.

En subjektiv håndring til: Vi tror ikke på oss sjøl og på evnene våre. Det er fantastisk for noen forskrudde sjølbilder mange kvinner i partiet går rundt med, det er så en kan sprekke av forbitelse. At kvinner er slik er sjølsagt ikke noe å moralisere over, for det viser jo bare hvor vellykka den ideologiske undertrykkinga vi har vært utsatt for fra vi lå i vogga, har vært. Men det er noe vi slåss mot. At kvinner er beskjedne på egne vegne, er slett ingen dyd. Det er tvert imot en ekkel slaveegenskap som ^{er} blitt påført oss av dem som vil holde oss nede. Hvordan slåss vi mot denne slaveegenskapen ? For det første bør vi kritisere den hos hverandre, og se den som den er. For det andre må vi rose og oppmuntre hverandre når vi tar noen skritt framover, gjør noe vi ikke har gjort før og tør noe vi ikke har turt før. Ros og positiv kritikk har alltid vært mangelvarer i partiet. Det er en feil - for skal en utvikle seg, ~~KAN EN IKKE~~ må en ikke bare vite hva som er ^{den} feil, men også hva som er bra og bør bygges videre på. Sjølbildet vårt preges av hvilke reaksjoner vi får fra andre. Når vi kvinner ikke tror på oss sjøl, så er det fordi vi, direkte og indirekte har fått høre at vi ikke er noe verdt. Vi trenger korrigerende reaksjoner, som forteller oss at vi er noe verdt, og hva vi er verdt. Så la oss rose hverandre, ikke ukritisk og tomt, men saklig, når det er grunn til det. Og det er det svært ofte.

siv for å gjøre kvinnene til kapitulasjonismens støttetropper. Dette er et av de aller mest brennende spørsmåla vi står overfor.

- Det bør jobbe med faglig kvinnepolitikk, særlig nå når arbeidsplassene er trua og gamle, reaksjonære linjer kan dukke opp påny.

- Og det bør lede teoretisk arbeid - både med å utvikle en marxistisk analyse av kvinneundertrykkinga og det grunnlaget den hviler på, og med å samle og systematisere konkret materiale om dagens norske virkelighet.

Noen synes kanskje denne innledinga var en ganske lettvent affære, og reagerer omtrent sånn: Her kommer en av de få overlevende stålkvinnene og lekser opp for oss om at vi skal slåss mot høyre, ta på oss mer arbeid og ansvar, la ungene gå for lut og kaldt vann, gi blanke i hjertesorg og ødelagte forhold og kort og godt ta oss sammen. Så greitt er det neimen ikke, og jeg blir matt og motløs bare av å høre på.

Jeg vet ~~XXX~~ utmerket godt at det slett ikke er greitt. Men det er ikke greitt å være dagens grå ~~røde~~ Eva heller. Og grå ~~røde~~ Eva vil bli sittende der hun sitter hvis hun ikke tar opp kampen sjøl. Ingen gjør det for henne. Det kommer ingen snille mannfolk i partiet med spennende, interessante og ikke alt for krevende oppgaver som vi kan få utvikle oss gradvis på over to år - mens partiet ordner barnevakt og hushjelp. Vær sikker, det kommer aldri til å skje. ~~XXXXXXXXXX~~ For det er jo kvinneundertrykking vi ~~XXXXXXXXXX~~ har mot oss, og kvinneundertrykking må bekjempes, en kan ikke bare høflig be den forsvinne. Vi ~~XXXX~~ må først og fremst stole på oss sjøl, og vi må være forberedt på å møte motstand.

^{Gra}
~~En~~ ~~røde~~ Eva kommer ikke til å ta opp kampen så lenge hun sitter der sliten, nedtrykt og redd. Hun må bli sinna, rasende over at folk prøver å innbille henne at hun er dum ~~XX~~ og at de til og med har klart å få henne til å tro det i mange år, rasende over at de tror hun ikke duger til noe annet enn å bære plastposer. ~~XX~~
Hun må bli rasende over at folk prøver å innbille henne at hun forsømmer unga sine når hun faktisk er så nær den perfekte mor som det går an å komme. Og hun må bli stolt av seg sjøl og stolt av sine medsøstre i partiet. ~~XXXXXXXXXX~~

Å slåss mot undertrykking har aldri vært lett. Det er ikke lett for folk i Afghanistan å legge seg i fjellene med hjemmelagde våpen. Det er ikke lett for samene som sultestreiker mot likvidering av den samiske nasjonen. Det var ikke lett for suffragettene i England som sloss for demokratiske retter for kvinnene. Det var ikke lett for arbeiderne på Hamnerverket som mista jobben i kampen mot yrkesforbud.

Å slåss mot kvinneundertrykking i et kommunistisk parti burde tross alt være en ^{enklere} ~~lett~~ oppgave. Vi har en god del positive faktorer på vår side, blant annet partiets program og vedtekter. Likevel kan vi ikke vente oss noen gavepakke. Så la oss sørge for at grå Eva blir skikkelig rød av raseri og stolthet, og sette i gang.